

Ämnesplanering för religion på introduktionsprogrammet språkintröduktion

Hänvisning till detta dokument:

Intensivsvenska. 2020. *Ämnesplanering för religion på introduktionsprogrammet språkintröduktion*. SKRIVS 7. Institutionen för svenska och flerspråkighet, Stockholms universitet.

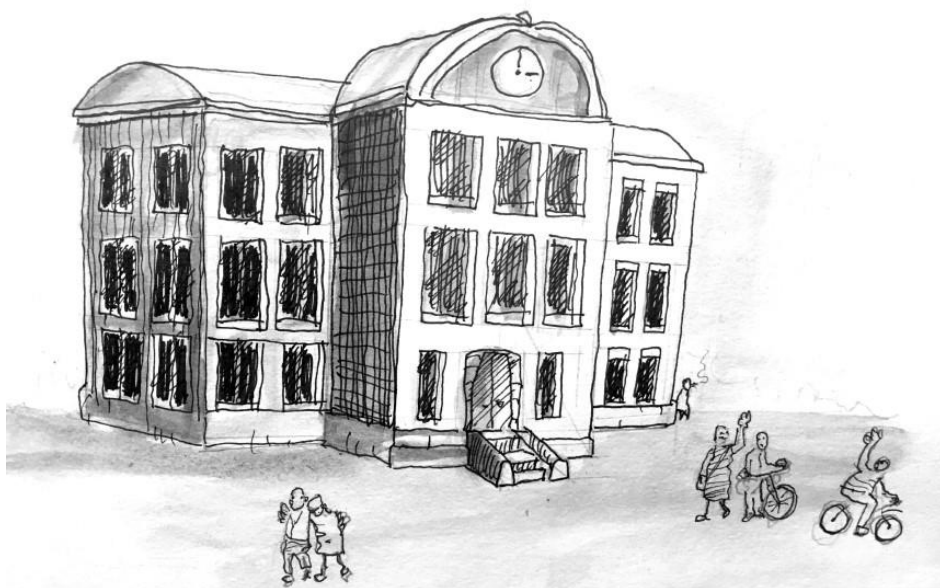

Illustration: Ove Larsson

Materialet är utvecklat inom utvecklingsprojektet Intensivutbildning i svenska för nyanlända skolelever, Intensivsvenska. Projektet ingår i satsningen *Utbildning för ökad integration* och har Marianne och Marcus Wallenbergs stiftelse som huvudfinansiär och Stockholms universitet och Institutionen för svenska och flerspråkighet som medfinansiärer. Projektets huvudman är Svenska Akademien. Projektets vetenskapliga hemvist är Institutionen för svenska och flerspråkighet vid Stockholms universitet.

SKRIFTER FRÅN INTENSIVSVENSKA NR 7

Innehåll

Intensivutbildning i svenska för nyanlända skolelever	4
Intensivsvenskamodellen	5
Intensivsvenskamodellen – stöttning för planering och genomförande av utbildning och undervisning	6
Ämnesplaneringarna	8
Vad är en ämnesplanering?	8
Varför behövs ämnesplaneringar?	9
Hur är ämnesplaneringarna uppbyggda?	10
Hur ska ämnesplaneringarna användas?	12
Hur kan ämnesplaneringarna anpassas?	13
Anpassning av innehållet och målen	14
Skolans planering av timplaner	14
Generell läsguide för modulerna	18
Ämnesplaneringarna i SO	19
Terminsöversikt	19
Läsguide till ämnesplaneringarna i SO	21
Mål och innehåll för modulerna	22
Modul A. Introduktion: Hinduism och buddhism (4 v., 4 tim./v.)	22
Modulmål för modul A i Religion	22
Vecka 1. Introduktion av religionsämnet + religion och identitet	23
Vecka 2. Hinduism	23
Vecka 3. Buddhismen	24
Vecka 4. Hinduism och buddhism – en jämförelse, repetition och examination	24
Modul B. De abrahamitiska religionerna (7 v., 4 tim./v.)	25
Modulmål för modul B i Religion	25
Vecka 1. Introduktion till de abrahamitiska religionerna + Judendomen	26
Vecka 2. Judendomen	26
Vecka 3. Judendomen + Kristendomen	27
Vecka 4. Kristendomen	27
Vecka 5. Kristendomen + Islam	28
Vecka 6. Islam	28
Vecka 7. Fördjupning inom religionsämnet, repetition och examination	29
Modul C. Etik och moral (4 v., 4 tim./v.)	30
Modulmål för modul C i Religion	30
Vecka 1. Introduktion, etiska modeller, värde och fakta	31

Vecka 2. Moral, juridik och värderingar	31
Vecka 3. Moraliska och etiska frågor, inkl. skriftliga övningar	31
Vecka 4. Repetition, sammanfattning och examination	32
Modul D. Religion och livsåskådningar i modern tid (3 v., 4 tim./v.)	33
Modulmål för modul D i Religion	33
Vecka 1. Förstå kristendomens roll i svensk historia	34
Vecka 2. Sekularisering och alternativa livsåskådningar	34
Vecka 3. Studiebesök, repetition och examination	35
Litteratur	36
Bilaga 1: Förslag på lektionsrubriker	39
Modul A: Introduktion: Hinduism och buddhism	39
Modul B: De abrahamitiska religionerna	39
Modul C: Etik och moral	40
Modul D: "Religion och livsåskådning i modern tid"	41

Intensivutbildning i svenska för nyanlända skolelever

Det material som du nu har framför dig är en av tretton så kallade ämnesplaneringar. I ämnesplaneringarna är det centrala innehållet och kunskapskraven i kursplanerna (Lgr 11) sorterat, organiserat och bearbetat i form av en tvåårig grundplan för olika skolämnen på introduktionsprogrammet språkintröduktion. De är resultatet av ett nära och intensivt samarbete mellan forskare, skolledare och yrkesverksamma lärare under fyra år i projektet Intensivsvenska. I detta introduktionskapitel beskrivs dels projektets grundtankar, dels hur ämnesplaneringarna kan läsas och användas.

Intensivsvenska, eller med det fullständiga namnet, Intensivutbildning i svenska för nyanlända skolelever, är ett samverkansprojekt som pågått 2016–2020.¹ Projektets vetenskapliga hemvist är Institutionen för svenska och flerspråkighet vid Stockholms universitet. Projektet ingår i Wallenbergstiftelsernas satsning Utbildning för ökad integration och det är Marianne och Marcus Wallenbergs stiftelse som har varit huvudfinansiär med Stockholms universitet och Institutionen för svenska och flerspråkighet som medfinansiärer. Projektets huvudman är Svenska Akademien. För utförligare information om projektet i sin helhet, se www.intensivsvenska.se.

De övergripande målen som har styrt arbetet i projektet är

1. hållbar utveckling av utbildning och undervisning och
2. långsiktig förbättring av skol- och undervisningspraktiken genom implementering av gemensamt framarbetade arbetssätt och strukturer.

Målgruppen för arbetet har i första hand varit nyanlända elever i gymnasieåldern; en elevgrupp som arbetar mot att uppnå gymnasiebehörighet. Dessa elever har mest bråttom och på dem är kraven som störst, språkligt och kognitivt. De ska på kort tid lära sig svenska från grunden och erövra en språklig kompetens som är funktionell i skolsammanhang – ett specialiserat, skriftspråksbaserat och abstrakt språk för lärande i olika ämnen (t.ex. Hakuta, Butler & Witt 2000, Schleppegrell

¹ Projektledningen har utgjorts av Maria Lim Falk (projektledare), Helena Bani-Shoraka (bitr. projektledare) och Tomas Riad. Därtill har projektgruppen inkluderat följande personer: Ann Boglind, Evelina Bång, Julia Forsberg, Carmen Galian Barrueco, Olle Josephson, Monica Karlsson, Margareta Majchrowska, Johanna Prytz, Débora Rottenberg, Ghazaleh Vafaeian, Gustav Westberg och Torbjörn Westerlund. Alla har bidragit i arbetet med ämnesplaneringarna – ett arbete som bland annat har omfattat analyser av styrdokument, konkretiseringar av mål, delmål och innehåll i samarbete med lärare, daglig dokumentation i klassrummen på projektskolorna för t.ex. uppföljning och utvärdering av ämnesplaneringarnas funktionalitet, fortlöpande arbete i ämneslärargrupper för fortsatt utveckling och revidering av ämnesplaneringarna och andra projektsatsningar. För mer information om projektskolorna, se fotnot 5.

2004, Lindberg 2007, 2011, jfr Skolverket 2017). Sådana höga krav kräver en genomtänkt och konkret plan både för utbildningen i sin helhet, och för den innehållsliga och språkutvecklande undervisningen i de enskilda ämnena (jfr Skolinspektionen 2010, 2019).² Det är en sådan plan som projektarbetet har riktats in mot.

Att utvecklingsarbetet skulle omfatta *hela* den utbildning i det svenska utbildningssystemet som är avsedd för nyanlända elever i gymnasieåldern – *introduktionsprogrammet språkintröduktion* – har framstått som självklart.³ Projektet har från början haft skolans uppdrag och dess måluppfyllelse för ögonen, och skolförbättring är en del av målet. Med detta mål är det nödvändigt att omfatta hela utbildningen. Arbetet har inbegripit dels uppläggning och organisering av utbildningen i sin helhet, dels planering och strukturering av undervisningen i olika skolämnen. Såväl det organisatoriska som pedagogiska utvecklingsarbetet har skett i direkt anslutning till undervisning och lärande i klassrummet. En viktig utgångspunkt har varit att beakta och synliggöra hela styrkedjan för att klargöra dess betydelse för enskilda skolor, rektorers och lärares förutsättningar för att bedriva sitt arbete (jfr Håkansson & Sundberg 2016 om förändringsteori, skolförbättring och strategier för en hållbar skolutveckling). Rektorer och lärare på olika skolor i olika kommuner har aktivt deltagit i utvecklingsarbetet, tillsammans med forskargruppen. Parallellt med detta har forskarna studerat och analyserat kommunernas och skolornas mottagnings- och kartläggningsrutiner, deras inplaceringsförfarande och gruppindelingsprinciper, liksom deras grunder för schemaläggning och annan planering av programmet.

Intensivsvenskamodellen

Med de ovan nämnda övergripande målen som bakgrund kan det konkreta projekt målet formuleras så här: Att arbeta fram en målorienterad, konkret och systematiskt upplagd grundmodell för språkintröduktion som ger förutsättningar för en likvärdig utbildning med hög kvalitet, ökad måluppfyllelse och bättre genomströmning.

Vi har valt att använda oss av ordet *modell*, trots att det inom utbildningsvetenskaplig och pedagogisk forskning liksom i skolpraktikkontexten ofta verkar kunna associeras med färdiga koncept och enkla tips och trix. Det är därför viktigt att understryka att arbetet inom ramen för projektet *Intensivsvenska* utgår från att det inte finns några enkla och snabba lösningar på de stora

² Skolinspektionen 2010 – om framgångsfaktorer för undervisning; Skolinspektionen 2019 – om utmaningar med att skapa förutsättningar för en undervisning av hög kvalitet i svenska som andraspråk.

³ Alternativ hade varit att i utvecklingsarbetet enbart omfatta ett eller ett par ämnen eller ämnesdidaktiska perspektiv och/eller ha en tematisk inriktning som till exempel 'språkutvecklande arbetssätt' eller 'att utveckla litteracitet på ett andraspråk', etc. eller helt och hållet lägga fokus på ämnet svenska som andraspråk.

utmaningar som utbildning av nyanlända innebär. Envar som varit inblandad i sådan utbildning vet att det inte finns någon ”quick fix”. Det krävs samarbete och långsiktighet för att utveckla och etablera hållbara strategier, processer och arbetssätt.

En annan grundtanke har varit att projektets arbete ska kunna få spridning efter de fyra arbetsåren. Vi har därför kontinuerligt uppmärksammat specifika och generella perspektiv på arbetet som sådant under hela processen. Å ena sidan har utvecklingsarbetet utgått från de faktiska utmaningar som lärare och rektorer på projektskolorna har upplevt och identifierat i mötet med den heterogena elevgruppen nyanlända i sina specifika skol- och klassrumspraktiker (se fotnot 5 för mer information om projektskolorna). Å andra sidan har en betydelsefull aspekt av projektets processledningsroll varit att kontinuerligt lyfta blicken och växla perspektiv från det specifika till det generella.

Intensivsvenskamodellen – stöttning för planering och genomförande av utbildning och undervisning

Den grundmodell som projektarbetet har resulterat i kan beskrivas som ett system av planerad stöttning såväl för uppläggning och organisering av utbildningen i sin helhet som för planering och strukturering av undervisningen i olika skolämnen.⁴ Intensivsvenskamodellen kan liknas vid en rejäl byggnadsställning runt skol- och klassrumspraktikerna, i vilka väsentliga funktioner har satts under lupp och analyserats för att sedan kunna stärkas och utvecklas vidare.

Struktur och systematik, konkretion och explicititet är två centrala begreppspar i projektets tänkande. De kan ses som grundläggande förutsättningar för en likvärdig skol- och klassrumspraktik med hög kvalitet och höga (stimulerande) förväntningar på eleverna. Begreppen fångar väl in de faktorer som enligt till exempel Skolinspektionen (2010) kännetecknar god undervisning, framgångsrika lärare och ett utvecklingsinriktat och stabilt kollegium. De fångar också in aspekter som i forskningen har visat sig ha stor betydelse för elevers lärande och studieresultat, både på lång och kort sikt (Nordenbro m.fl. 2008, Håkansson & Sundberg 2012).

Struktur och systematik hänger nära samman i Intensivsvenskamodellen. På en övergripande nivå avser *struktur* utbildningens inre uppbyggnad, som till exempel organisering av ämnen, undervisningstid och schemaplanering för olika elevgrupper (Vad ska läsas när och av vem?). Det handlar om att skapa så goda förutsättningar som möjligt på en skola, i en kommun eller region för att kunna göra träffsäkra och välgrundade anpassningar av utbildningen till olika elevgrupper. Ett steg närmare undervisningen, på ämnesnivån, handlar struktur

⁴ Jfr stöttningsbegreppet hos Gibbons 2002 och Polias, Lindberg & Rehman 2017.

om organisering och disposition av ämnenas olika delinnehåll och förväntade förmågor och färdigheter. På undervisningsnivå handlar struktur om planering och organisering av innehåll och arbetssätt för såväl sekvenser av lektioner som för enskilda lektioner och moment inom en lektion.

Utöver att vara strukturerad bör såväl utbildningens uppläggning som undervisningen i olika ämnen i möjligaste mån också vara *systematisk*. Det systematiska kan röra principer för till exempel vilka ämnesområden som med fördel kan läsas i en elevgrupp med kort skolbakgrund eller i en elevgrupp med hittills mycket begränsade kunskaper i svenska. Vad är rimliga och stimulerande mål för denna elevgrupp? Hur kan undervisningen i olika ämnen planeras på ett effektivt och ändamålsenligt sätt för elever som har lång skolbakgrund och som kan förväntas ha en snabb progression i svenska? Vad är lämpligt att behandlas tidigt i utbildningen respektive senare? Etc.

Exempel på redskap som *tillsammans* kan fungera som utgångspunkt för en planering som syftar till att främja systematisk progression är (1) Skolverkets bedömningsstöd *Bygga svenska* (2017), (2) registermodellen för språkutveckling, språkanvändning och språklig variation mot bakgrund av situationella förutsättningar i olika sammanhang (Halliday & Hasan 1989, Martin & White 2005), (3) Cummins fyrfältsmodell för undervisning och lärandets zoner (Cummins 1981, 1984, Gibbons 2009, jfr Mariani 1997) och (4) cirkelmodellen för realisering av undervisningsplanering i cykler (Martin & Rothery 1986, Kuyumcu 2004, 2013, Johansson & Sandell Ring 2010). I artikeln *Planera för progression* ges exempel på hur redskapen konkret kan användas i samverkan (se Lim Falk 2017).

Om struktur och systematik framför allt handlar om att strukturera och systematisera utbildningens och undervisningens *vad* och *hur* på olika nivåer, så handlar *konkretion* och *explicititet* om att tydliggöra och underlätta förståelsen av strukturen och systematiken (för både lärare och elever). Såväl innehåll och mål (*vad:et*) som vägen dit (*hur:et*) behöver ha en klar och tydlig form, det vill säga formuleras så konkret som möjligt. Därutöver behöver det uttryckas explicit och göras synligt för alla berörda (jfr Skolinspektionen 2010, SKL 2019). Lärarens förståelse av strukturen och systematiken och betydelsen av dem för elevernas kunskapsutveckling är steg ett (jfr Nordenbro m.fl. 2008). Det nödvändiga nästa steget är att strukturen, systematiken och det konkretiserade innehållet och målen kommuniceras tydligt och begripligt till eleverna (jfr Håkansson & Sundberg 2012).

Ämnesplaneringarna är centrala i det system av stöttning som Intensivsvenskamodellen utgör. En ämnesplanering kan kort och gott beskrivas som en strukturering och konkretisering av kursplanens övergripande mål, centrala innehåll och kunskapskrav. Utformandet av denna typ av stöttningmaterial bygger på det starka forskningsstödet för att tydliga mål har

stor betydelse för elevers kunskapsutveckling och studieresultat (se referenser i avsnittet ovan). Enligt Skolinspektionen (2010) är flertalet av de faktorer som kännetecknar god undervisning och framgångsrika lärare relaterade till en undervisningsmiljö som stödjer och tydligt strukturerar såväl innehållet i undervisningen som elevens arbete. Lärare och forskare i projektet har ägnat över 1000 arbetstimmar åt att sortera, organisera och precisera det centrala innehållet och förmågorna i kursplanen, och att konkretisera kunskapskraven i delmål ner på veckonivå och/eller lektionsnivå. Därutöver har utvecklingsarbetet inkluderat kontinuerliga ämneslärmöten och klassrumsobservationer.

Utöver ämnesplaneringarna har projektet utarbetat material för särskilda satsningar. Studiemedvetenhet och ordförråd är två sådana satsningar i projektet. De är båda ämnesöverskridande och involverar lärare i alla ämnen. De förutsätter också samarbete mellan lärare inom och mellan ämnen. Den tredje satsningen – litterarisering – har stor betydelse för undervisning och språkutveckling i alla ämnen, men som kunskapsområde och i implementeringsavseende ligger satsningen i huvudsak inom sva-lärarnas ämneskompetens. För information om de särskilda satsningarnas inriktning, vetenskapliga grund och metoder för genomförande och de specifika sva-satsningarna (uttal, skönlitteratur och grammatik) – se projektets separata publikationer. Det här dokumentet fokuserar i det följande enbart på ämnesplaneringarna.

Ämnesplaneringarna

Ämnesplaneringarna är alltså utformade med ledorden struktur och systematik, konkretion och explicititet som utgångspunkt. De är redskap som kan bidra till ökad likvärdighet med hög kvalitet i utbildning och undervisning både inom en skola, mellan skolor och mellan kommuner. De är särskilt utformade för introduktionsprogrammet språkintrödn i gymnasieskolan, men kan också användas och anpassas till undervisning på högstadiet. I enlighet med styrdokumentet för introduktionsprogrammen syftar de till att eleverna ska uppnå gymnasiebehörighet och tar därför sikte mot centralt innehåll och kunskapskrav för årskurs 9 i Lgr 11.

Vad är en ämnesplanering?

En ämnesplanering är en konkretisering av det centrala innehållet och kunskapskraven i ett specifikt skolämne i kursplanen för åk 7–9 (Lgr 11). Den tar alltså sikte mot centralt innehåll och kunskapskrav i de olika skolämnena för årskurs 9, men beaktar även innehåll och krav i kursplanernas tidigare årskurser. Detta är nödvändigt särskilt i vissa ämnen, för att alla elever, även de med kort eller ingen skolbakgrund från sina hemländer, ska ha möjlighet att bygga upp de kunskaper och det språk som utgör kraven efter nio års skolgång i det svenska skolsystemet (se vidare nedan). Lika viktigt är det att innehåll och mål också ger

eleverna förutsättningar att faktiskt klara sig på nästa utbildningsnivå, det vill säga på gymnasiet eller i vuxenutbildningen.

Ämnesplaneringarna innehåller uppföljningsbara mål och delmål, preciserade ner på veckonivå, för några ämnen även på lektionsnivå. Därtill innehåller de exempel på lärandeaktiviteter, uppgifter och resurser som kan användas i planeringen eller genomförandet av undervisningen. Ämnesplaneringarna i de olika skolämnena är tänkta att utgöra en ram som kan stödja läraren i planerings- och bedömningsarbetet.

Arbetet med ämnesplaneringar i svenska som andraspråk, matematik, engelska, biologi, kemi, fysik, geografi, historia, religion, samhällskunskap, bild och idrott har pågått under en fyraårsperiod, under vilken implementering, utvärdering och vidareutveckling har skett i återkommande cykler. Grundversioner av ämnesplaneringarna togs fram under 2017 genom samarbete mellan ett femtiotal yrkesverksamma högstadie- och gymnasielärare och ett femtontal forskare vid Stockholms universitet, Göteborgs universitet och Södertörns högskola. Implementering på projektskolorna⁵ har sedan skett i tre faser under tre läsår. Under dessa tre år har cirka 100 lärare utprovat ämnesplaneringarna i sin undervisning och kontinuerligt bidragit till revideringar av dem. Ämnesplaneringarna har alltså reviderats under läsåren 2017/2018, 2018/2019 och 2019/2020 och är ett resultat av över 1000 arbetstimmar och 70 ämneslärarmöten, mer än 800 lektionsobservationer och ett gediget samverkansarbete mellan forskare och ett stort antal verksamma lärare. Under läsåret 2019/2020 har också en ämnesplanering i ämnet musik arbetats fram.

Varför behövs ämnesplaneringar?

Kartläggningar, utredningar och granskningar har visat att det råder stora skillnader i processen kring mottagande av nyanlända ungdomar, i organiseringen av utbildningen för dem, i uppläggningsen av språkintröduktion. Omfattningen av och relationen mellan undervisning i olika ämnen och undervisningen i svenska som andraspråk varierar starkt, liksom i gruppindelning och anpassning till enskilda elevers förutsättningar och behov (se t.ex. Skolinspektionen 2014, Skolverket 2016). Viss variation är nödvändig eftersom undervisningen ska utgå från varje elevs förutsättningar och behov, men alltför stora skillnader riskerar att skapa likvärdighetsproblem.

⁵ De skolor som har varit involverade i projektet är Nacka gymnasium i Nacka kommun, Södra Latins gymnasium och Kärrtorps gymnasium i Stockholms kommun, Morabergs studiecentrum i Södertälje kommun Jenny Nyströmsskolan i Kalmar kommun, IM Jacobsskolan i Hässleholms kommun och Norra Sorgenfri gymnasium i Malmö kommun. Skolorna har varit antingen labb-, test- eller modellskolor, vilket betyder att de har haft olika roller i projektet vad gäller utveckling, revidering och implementering av ämnesplaneringarna.

Bristande likvärdighet framhölls som ett grundläggande problem i Skolverkets rapport från 2018 (rapport 469) och kopplas till den flexibla styrningen av språkintröduktion. Liksom övriga intröduktionsprogram i gymnasieskolan styrs det visserligen av både läroplanen för gymnasieskolan (Gy 11) och kursplanerna för grundskolan (Lgr 11), men saknar programstruktur och examensmål.⁶ Istället är det huvudmannens ansvar att upprätta en plan för utbildningen. Det kan i sammanhanget påpekas att kursplanerna ju inte är formulerade utifrån just nyanlända elevers förutsättningar och behov och att den progression som synliggörs i kursplanerna stegvis sträcker sig över nio läsår. För lärare som undervisar nyanlända innebär tolkning och implementering därför ofta en särskild utmaning, inte minst med tanke på den starkt heterogena elevgruppen vad gäller skolbakgrund, litteracitet på modersmålet och andra språk, etc. Studier har konstaterat att det föreligger ett (alltför) stort tolkningsutrymme på ämnesnivå, inte minst eftersom kursplanerna upplevs som orealistiska (Florin Sädbom 2015, Odenstad 2018, jfr Myndigheten för skolutveckling 2004).

Ämnesplaneringarna underlättar alltså inte bara lärarnas planerings- och undervisningsarbete – de bidrar också till ökad likvärdighet, vilket har varit en viktig utgångspunkt för projektets arbete.

Hur är ämnesplaneringarna uppbyggda?

Utöver att precisera innehåll och mål tydliggör ämnesplaneringarna också tidskraven, det vill säga vad som är rimlig undervisningstid för varje ämne. Det underlättar utformningen av studieplaner och schemaläggning av klasser. En central egenskap hos ämnesplaneringarna är modulariteten: ämnena är indelade i så kallade moduler om 10–20 undervisningstimmar (60 min).⁷ Modulerna avgränsar enskilda kunskapsområden inom de olika ämnena. De kan kombineras på olika sätt för anpassning av studietakt och nivå (hur många timmar i veckan eleven/gruppen ska läsa varje ämne) och ämneskombinationen (vilka ämnen eleven läser, eller läser samtidigt).

Ämnesplaneringarna i sin grundversion är disponerade över två läsår. I detta grundupplägg läser eleverna samtliga SO- och NO-ämnen under varje läsår (totalt 66–70 undervisningstimmar per ämne), men bara ett SO-ämne och ett NO-ämne parallellt. Totalt består varje SO- och NO-ämne av fyra moduler (A–D). Under termin 1 ägnas till exempel de första fyra veckorna i SO åt geografi med fyra undervisningstimmar i veckan (modul A i geografi) och de första fem veckorna i NO åt biologi med tre undervisningstimmar i veckan (modul A i biologi). Därefter

⁶ Att både Gy 11 och Lgr 11 styr intröduktionsprogrammen beror på att programmen finns i gymnasieskolan, och att undervisningen siktar mot gymnasiebehörighet, dvs. mot godkända betyg motsvarande årskurs 9.

⁷ Modulerna i ämnena bild, idrott och hälsa och musik har oftast mindre omfattning. Dessa ämnen brukar ha färre lektioner i veckan och färre undervisningstimmar totalt sett (ca 34 timmar under ett läsår).

följer fyra veckor med samhällskunskap (modul A i samhällskunskap) och fem veckor med fysik (modul A i fysik), osv. För en detaljerad översikt av grundupplägget i NO och SO, se **Tabell 1**.

Övriga ämnen läser eleverna kontinuerligt under alla veckor och terminer. För dessa ämnen blir antalet moduler betydligt fler och de varierar också i längd. För mer information om moduler och deras innehåll, se respektive ämnesplanering.

Utformningen av ämnesplaneringarna⁸ utgår från följande antal undervisningstimmar per vecka och modul:

- Svenska som andraspråk: 8–12 tim./v. (beroende på elevgrupp)
- Engelska: 2–4 tim./v.
- Matematik: 3 tim./v.
- NO: 3 tim./v.
 - Biologi: 1 modul om 5–6 v. per termin
 - Kemi: 1 modul om 5–6 v. per termin
 - Fysik: 1 modul om 5–6 v. per termin
- SO: 4 tim./v.
 - Geografi: 1 modul om 4–5 v. per termin
 - Historia: 1 modul om 4–5 v. per termin
 - Religion: 1 modul om 4–5 v. per termin
 - Samhällskunskap: 1 modul om 4–5 v. per termin
- Bild: 1 tim./v. (koncentrationsläses ofta i en elevgrupp varannan termin, dvs. med 2 tim./v. under en termin)
- Musik: 1 tim./v. (koncentrationsläses ofta under ett år med 2 tim./v. under två terminer)
- Idrott: 1,5 tim./v.

En tanke i grundupplägget är att de nyanlända eleverna ska hinna inhämta så mycket språkkunskaper som möjligt innan de avslutar ämneskurserna. Detta ökar deras chanser att nå godkända betyg. Grundupplägget av ämnesplaneringarna tar hänsyn till såväl den innehållsliga som den språkliga progressionen *inom* varje ämne. Utöver det tar grundplaneringen även hänsyn till placeringen av de olika ämnesmomenten *mellan* ämnena för att skapa möjliga synergieffekter mellan dem. Synergieffekterna kan handla om både innehållet i ämnena och olika förmågor som eleven förväntas lära sig.

Det skall understrykas att två år är en kort tid, för många elever en *för* kort tid. Grundupplägget ska alltså *inte* ses som ett skolstadium eller som ett program avgränsat i tid (två år). Istället innebär detta upplägg ett tydliggörande av innehåll och mål. Denna konkretisering ger förutsättningar för en ökad likvärdhet vad

⁸ Ämnesplaneringar för ämnena teknik, slöjd och hemkunskap är inte utformade.

gäller måluppfyllelse. Sedan kan det ta ett år för några få, två år för en större del, tre år för andra. Ämnesplaneringarna kan och bör anpassas efter det. En del elever kommer inte nå målen inom ramen för ungdomsskolan, men det är viktigt att säkerställa att också den elevgruppen får möjlighet att lära sig så mycket som möjligt under den tid de befinner sig i ungdomsskolan.

Hur ska ämnesplaneringarna användas?

Ämnesplaneringarna har flera funktioner. Några centrala funktioner listas nedan.

- Ämnesplaneringarna som planeringsverktyg
Ämnesplaneringarna konkretiserar och strukturerar ämnenas innehåll och mål över en tvåårsperiod. Den förhållandevis höga graden av konkretion, explicititet och överskådlighet över både kort och lång tid kan väsentligt underlätta arbetet med att planera och anpassa undervisningen till olika elevgrupper. Det gäller oavsett den specifika skolans organisation av programmet språkintrödn, dess tjänstefördelningsystem eller dess schemalägningsprinciper.
- Ämnesplaneringarna som utgångspunkt för ökat samarbete
Genom att ämnesplaneringarna synliggör de olika ämnenas innehåll och progression över tid utgör de också en god grund för idéutbyte och ett fördjupat samarbete med ämneskollegor och kollegor i andra ämnen som möter samma elever. Systemet med explicita terminsplaneringar och moduler gör det tydligt vilka områden som behandlas i vilket ämne, av vem och när. Det ger goda förutsättningar för att planera till exempel ämnesöverskridande moment, studiebesök eller temadagar.
- Ämnesplaneringarna som redskap för att främja elevernas studiemedvetenhet
Strukturen och de tydliga målen och konkretiserade delmålen kan fungera som underlag i kommunikationen mellan lärare och elever om lärandeprogression, planering, tid, ansvar, etc. Det gäller helklass: Har undervisningen behandlat det avsedda innehållet? Vad ska undervisningen behandla de kommande veckorna? Hur ska jag planera mina studier under denna tid? Och det gäller individuellt för att följa upp lärandeprogressionen: Hur mycket har jag deltagit i? Vad har jag missat? Vad behöver jag göra mer av för att nå målen? Se vidare *Studiemedvetenhet och måluppfyllelse*.
- Ämnesplaneringarna som bedömningsverktyg både för och av lärande
Ämnesplaneringarna kan med fördel användas som bedömningsverktyg, eftersom de konkretiserar de mål som undervisningen ska sträva mot och som eleven förväntas uppnå. Vissa

mål är inriktade mot kunskaper, andra mot färdigheter och förmågor. De går att använda både på gruppnivå och individnivå.

På individnivå kan de också användas som underlag vid överlämning när en elev byter skola. Med utgångspunkt i ämnesplaneringarnas moduler och mål kan lärarna enkelt meddela vilka delar av utbildningen som undervisningen har behandlat och vilka mål eleven bedöms ha uppnått, även om hen inte nått betyg.

- Ämnesplaneringarna som en resurs i kommunikationen om undervisningen med studiehandledare
Ytterligare ett område där ämnesplaneringarna kommer till användning är i instruktioner och förberedelsematerial som studiehandledarna behöver. I ämnesplaneringarna anges länkar till utbildningsfilmer på en rad olika språk, som studiehandledarna kan ta del av för att förbereda sin undervisning och använda med eleverna. Samma fördel finns i de fall en annan lärare eller vikarie ska undervisa i ämnet och snabbt behöver bilda sig en uppfattning om vad klassen har gjort och behöver göra. Ämnesplaneringarna ger också studiehandledare och vikarier som har flera ämnen en överblick av undervisningsplaneringen i alla ämnen, vilket kan vara till hjälp i planeringen.
- Ämnesplaneringarna som stöd för schemaläggning och användning av schemat som pedagogiskt verktyg
Ämnesplaneringarna anger tydligt vilka tidsramar och beräkning av lektionstid som de är utformade utifrån. Det innebär att grundupplägget kan fungera som utgångspunkt för skolspecifika anpassningar avseende organisation, tjänstefördelning, elevgrupper, etc.

Hur kan ämnesplaneringarna anpassas?

Grundupplägget av ämnesplaneringarna sträcker sig över två år (se *Tabell 1* nedan), vilket alltså kan vara en för kort tid för många elever. Tidsaspekten är viktig i ämnesplaneringarna, men det verkligt centrala är inte avgränsningen i tid (ett visst antal undervisningstimmar), utan tydliggörandet av innehåll och mål. Denna konkretisering ger förutsättningar för en ökad likvärdighet vad gäller måluppfyllelse. Sedan kan det ta olika lång tid för olika elever att nå målen.

Ämnesplaneringarna kan och bör anpassas efter det. Mål och innehåll, både vad gäller mängd och djup, behöver anpassas till elevernas språkliga förmåga på svenska, tidigare skolgång och innehållsliga kunskaper.

ANPASSNING AV INNEHÅLLET OCH MÅLEN

Grundupplägget behöver alltså i de flesta fall anpassas till den specifika skolans tjänstefördelning, timplaner, schematekniska aspekter eller organisationen av introduktionsprogrammet språkintröduktion för olika elevgrupper.

Det är viktigt att påpeka att ämnesplaneringarna inte förutsätter att eleverna har uppnått en viss språklig nivå i svenska, utöver en grundläggande litteracitet. Ämnesplaneringarna är tänkta att kunna användas hos i princip alla elevgrupper, men en del anpassningsarbete måste alltid göras av läraren. Eftersom språkintröduktionsprogrammet kännetecknas av heterogenitet både i och bland elevgrupperna behöver anpassningar ofta göras både på grupp- och individnivå.

För att möta denna utmaning innehåller till exempel ämnesplaneringar i matematik och engelska en systematisk skiktning av målen i grundläggande och fördjupade. Modulerna i år 2 i dessa ämnen behandlar i stora drag samma innehåll som modulerna i år 1 men med successivt mer utmanande mål – ämnesmässigt, kognitivt och språkligt. Eleven som läser ämnet för första gången kommer att sträva mot de grundläggande målen (målen i år 1), medan de mer utmanande målen i år 2 (t.ex. problemlösning i matematik) kommer att vara i fokus för elever som har tillräckliga förkunskaper i ämnet, antingen från hemlandet eller från tidigare skolgång i Sverige. Dessa två elevkategorier kan vara placerade i olika grupper men finns inte sällan i samma grupp. Då underlättas undervisningen av det gemensamma innehållet i modulerna år 1 och 2.

SKOLANS PLANERING AV TIMPLANER

Ämnesplaneringarna tydliggör tidskraven för varje ämne, något som underlättar utformningen av studieplaner och schemaläggningen av klasser. Modulariteten i ämnesplaneringarna gör att det är enkelt att variera studietakt och ämneskombinationer i olika klasser och i vissa fall även på individnivå.

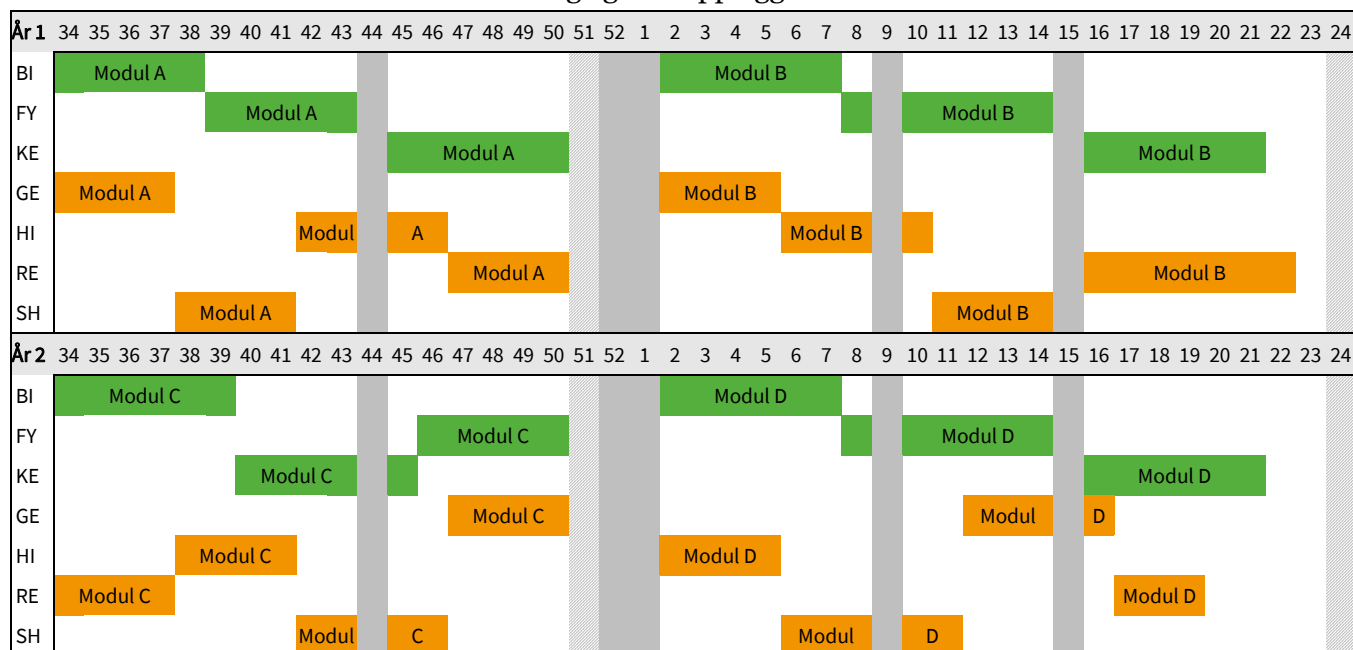
Med utgångspunkt i NO- och SO-ämnena ges nedan exempel på hur timplanerna kan anpassas till elevernas och organisationens förutsättningar. Grundupplägget och tre olika alternativ för kombinationen av NO och SO diskuteras nedan.

I *Tabell 1* illustreras *Intensivsvenskans* grundupplägg för NO- och SO-ämnena. Det tvååriga upplägget innebär att alla NO-ämnena (biologi, fysik, kemi) och SO-ämnena (geografi, historia, religion, samhällskunskap) är i gång varje termin, men inte samtidigt. Siffrorna i tabellen motsvarar veckonummer. Varje termin läser eleverna en modul i varje ämne (en modul sträcker sig över 4–6 veckor). NO-ämnena har i grundupplägget tre undervisningstimmar per vecka och SO-ämnena har fyra.

I grundupplägget läses alltså alla NO- och SO-ämnena över två år, vilket ger eleverna tid att utveckla skolspråket i svenska inom ramen för varje skolämne innan respektive ämneskurser avslutas termin 4. Detta upplägg möjliggör också

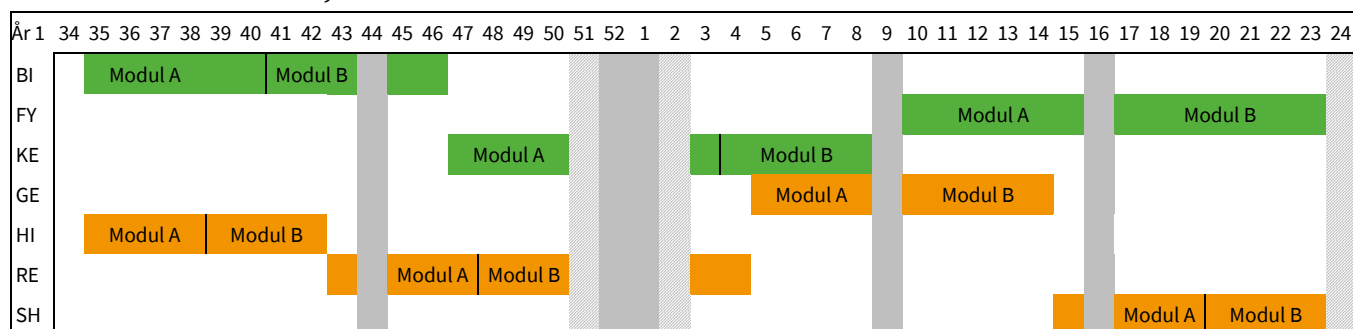
nästintill sömlösa övergångar inom NO- respektive SO-ämnena och minskar därmed den skenbara innehållsliga splittringen. Till exempel rör modul B i alla NO-ämnen människokroppen på olika sätt.

Tabell 1. Intensivsvenskas tvååriga grundupplägg för NO- och SO-ämnena

I Tabell 2 illustreras variant A vars särdrag är längre men färre ämnesperioder per ämne varje läsår. Denna variant omfattar alltså färre ämnesbyten och kan vara att föredra om olika undervisande lärare kommer i fråga för varje NO- eller SO-ämne. Upplägget för variant A innebär att elevernas läser modul A och B efter varandra i varje ämne. Det medför å ena sidan att varje NO- respektive SO-ämne har längre sammanhängande undervisningstid, å andra sidan att varje ämne endast förekommer under en period under ett läsår (i jämförelse med 1 gång/termin i Intensivsvenskas grundupplägg). Eleverna läser således modul A och B i varje ämne under läsår ett och modul C och D under läsår två (visas inte i tabellen).

Tabell 2. Variant A: Tvåårscykel med längre men färre ämnesperioder (år 2 visas inte i tabellen)

Tabell 4. Variant C: Ettårscykler i två parallellt schemalagda klasser med varsin kombination av två SO-ämnen och två NO-ämnen.

		34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24							
Klass 1	GE	Modul A	Modul B																					Modul C				Modul D																							
	HI												Modul A	Modul B																																			Modul C	Modul D	
	BI	Modul A	Modul B																						Modul C				Modul D																						
	FY												Modul A	Modul B																																			Modul C	Modul D	
Klass 2	RE	Modul A	Modul B																						Modul C				Modul D																						
	SH												Modul A	Modul B																																				Modul C	Modul D
	KE	Modul A	Modul B																						Modul C				Modul D																						
	TK												Modul A	Modul B																																				Modul C	Modul D

Skolorna som har testat ämnesplaneringarna har alla valt olika implementeringsvarianter anpassade till specifika förutsättningar på skolan för mottagande, skolorganisation, lärartillgång, osv. Det skolledning och schemaläggare behöver känna till för att kunna göra tjänstefördelning och schemaläggning är antalet undervisningstimmar per vecka och modul i varje ämne. Det är i nästa steg också den informationen som den enskilda läraren behöver för att anpassa innehåll och mål i ämnesplaneringarna till det egna schemat och elevgruppen (om man t.ex. ska sträcka ut modulerna över terminen eller komprimera dem).

Ämnesplaneringarna i SO

Varje SO-ämne är indelat i fyra moduler (modul A, B, C, D), där en modul motsvarar 15–20 undervisningstimmar. I grundmodellen läser eleverna varje termin alla fyra SO-ämnena, dock ett SO-ämne i taget. Eftersom innehållet i modulerna är fastställda och också kopplade till ett visst antal undervisningstimmar går de att läsa i den takt som passar klassens schema. Olika skolor har också kombinerat de fyra ämnesmodulerna på olika sätt i relation till varandra.

Nedan följer en överblick som visar grundversionen av SO-ämnesplaneringarna. Varje termin visas i överblickens som en tabell med ett ämne per rad (Ge = geografi, Hi = historia, Re = religion, Sh = samhällskunskap), och veckonumren anges i översta raden. Rubriken på modulerna anger vilka teman som behandlas i modulen.

Undervisningstiden fördelas över 2 år med 4 timmar i veckan. Varje modul omfattar 3-7 veckor. I grundversionen alterneras ämnena så att en modul i varje ämne läses i taget. Alltså innefattar första terminen modul A i alla fyra ämnena och andra terminen modul B i alla fyra ämnena. Modulerna C och D läses andra året.

Terminsöversikt

Termin 1, hösttermin

vecka	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	
Ge	A. Kartkunskap & namngeografi																			
Hi									A. Historiskt tänkande			Odling och kanalbevattning								
Re														A. Introduktion, hinduism & buddhism						
Sh					A. Demokrati, mänskliga rättigheter, nationella minoriteter															

Termin 2, vårtermin

vecka	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
Ge	B. Väder, klimat, vegetation																							
Hi					B. Expansion/ Arv från förr																			
Re															B. De abrahamitiska religionerna									
Sh										B. Rättssystemet och källkritik														

Termin 3, hösttermin

vecka	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	
Ge														C. Klimatförändringar, befolkning						
Hi				C. Revolutionerna, politiska ideologier																
Re	C. Etik och moral																			
Sh								C. Så styrs Sverige och EU,				politiska ideologier, och mass-media								

Termin 4, vårtermin

vecka	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
Ge											D. Globalise- &			Utvecklingsfrågor										
Hi	D. Konflikt och globalisering, 1900-talet																							
Re																	D. Rel. & livsåskåd. i modern tid							
Sh				D. Konflikter och FN, arbetsmarknad,					Samh. - & hush.-ekonomi															

Terminsöversikten utgår från att en normal hösttermin löper från vecka 34 till och med vecka 51 (som ofta är halv), och att höstlovet infaller vecka 44. Höstterminen består av 16–17 undervisningsveckor. För vårterminen utgår terminsöversikten från att terminen löper från vecka 2 till och med vecka 24 med sportlov och påsklov. Vårterminen består av 19 undervisningsveckor. Lovveckorna under våren infaller på olika tidpunkter i olika delar av landet och ibland olika år. Lovveckorna är utplacerade på specifika veckor i terminsöversikterna, men måste alltså anpassas till aktuella terminstider. Vårterminens sista 2–3 veckor har inte tagits med i någon modul för att ge utrymme för repetition, nationella prov eller andra schemabrytande examinationer eller aktiviteter.

Läsguide till ämnesplaneringarna i SO

På nästa sida börjar den detaljerade beskrivningen av ämnet historia. Varje **modul** inleds med ett utdrag från 2-årsöverblicken som visar när modulen är tänkt att behandlas, både tidsmässigt och i förhållande till de andra SO-ämnena. Efter överblicken följer en ruta med **modulmål** hämtad från kursplanen i ämnet, närmare bestämt från centralt innehåll i årskurs 7–9 och kunskapskrav för betyg E i slutet av årskurs 9. Vissa moduler innehåller flera tematiska **områden**. **Notera att det för modul B i historia finns två alternativa moduler.** Den ena bygger på ett tematiskt upplägg medan den andra bygger på ett kronologiskt.

Därefter följer ett detaljerat innehåll för varje vecka som även anger vilka **veckomål** eleven arbetar mot. Målen kan vara inriktade mot kunskaper, färdigheter eller förmågor, mm. Ämnesplaneringarna fungerar både som underlag för lärarens planering och läraren kan bocka av varje veckomål när innehållet har behandlats i undervisningen alternativt när eleverna bedöms ha uppnått målet. För vissa ämnen finns det även planering på lektionsnivå. Veckomålen är konkretiseringar av modulmålen, som förhåller sig till kunskapskraven i kursplanen under avsnittet **koppling till Lgr 11**.

Till vissa veckor anger ämnesplaneringen även **förslag på undervisningsresurser** såsom lektionsplaneringar, Studi-filmer, andra webbresurser, möjliga samarbeten, etc.

Mål och innehåll för modulerna

Modul A. Introduktion: Hinduism och buddhism (4 v., 4 tim./v.)

Termin 1, hösttermin

vecka	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52		
Ge	A. Kartkunskap & namngeografi																				
Hi									A. Historiskt tänkande				Odling och kanalbevattning								
Re														A. Introduktion, hinduism & buddhism							
Sh					A. Demokrati, mänskliga rättigheter, nationella minoriteter																
																					Buffert

MODULMÅL FÖR MODUL A I RELIGION

Ur Kunskapskrav för betyg E i slutet av årskurs 9:

1. "Eleven har **grundläggande** kunskaper om kristendomen och de andra världsreligionerna och visar det genom att **beskriva** centrala tankegångar, urkunder, och konkreta religiösa uttryck och handlingar inom religionerna."
2. "Dessutom för eleven **enkla** resonemang om likheter och skillnader inom och mellan några religioner och andra livsåskådningar."
3. "Eleven kan utifrån undersökningar om hur religioner kan påverkas av och påverka samhällsliga förhållanden och skeenden beskriva **enkla** samband med **enkla och till viss del** underbyggda resonemang."
4. "Eleven kan föra **enkla** resonemang om hur livsfrågor skildras i olika sammanhang och hur identiteter kan formas av religioner och andra livsåskådningar på ett sätt som **till viss del för resonemanget framåt.**"

Ur Centralt innehåll årskurs 7–9:

1. "Centrala tankegångar och urkunder i världsreligionerna [...] hinduism och buddhism."
2. "Huvuddragen i världsreligionernas historia."
3. "Sambandet mellan samhälle och religion i olika tider och på olika platser."
4. "Hur olika livsfrågor, till exempel meningen med livet, relationer, kärlek och sexualitet, skildras i populärkulturen."
5. "Hur religioner och andra livsåskådningar kan forma människors identiteter och livsstilar."
6. "Riter, till exempel namngivning och konfirmation, och deras funktion vid formandet av identiteter och gemenskaper i religiösa och sekulära sammanhang."

Vecka 1. Introduktion av religionsämnet + religion och identitet

- Veckomål**
- Eleven förstår vad som kännetecknar en livsåskådning och hur den påverkar ens identitet
 - Eleven vet vad existentiella frågor är
 - Eleven förstår hur en identitet kan formas av en religion i samhället.

- Resurser/
förslag på
aktiviteter**
- [Studi-film: Religion och livsåskådningar](#)
 - [Studi-film: Religion och identitet](#)
 - [Film från Begreppa \(inläsningstjänst\): Identitet – att hitta sig själv](#)
 - [Film från Begreppa \(inläsningstjänst\): Livsfrågor i populärkulturen](#)
 - [Studiehandledning från UR \(ordlistor om världsreligionerna\)](#)

Vecka 2. Hinduism

- Veckomål**
- Eleven visar förståelse för centrala tankegångar inom hinduismen
 - Eleven förstår att det finns olika tolkningar av en religion
 - Eleven förstår att det finns olika sätt att praktisera en religion
 - Eleven förstår hur religionen påverkas av förhållanden och skeenden
 - Eleven förstår hur en identitet kan formas av en religion i samhället.

- Resurser/**
- [Studi-film: Hinduismens lära](#)

- förslag på aktiviteter
- [Studi-film: Hinduismens gudar](#)
 - [Studi-film: Hinduismens världsbild](#)
 - [Studi-film: Hinduismens heliga texter](#)
 - [Studi-film: Hinduismens människosyn](#)
 - [Studi-film: Kastsystemet i Indiens historia](#)
 - [Studi-film: Hinduismens lära](#)
 - [Studi-film: Hinduism: monoteism eller polyteism](#)

Vecka 3. Buddhismen

- Veckomål
- Eleven visar förståelse för centrala tankegångar inom buddhismen
 - Eleven förstår att det finns olika tolkningar av en religion
 - Eleven förstår att det finns olika sätt att praktisera en religion
 - Eleven förstår hur religionen påverkas av förhållanden och skeenden
 - Eleven förstår hur en identitet kan formas av en religion i samhället.

- Resurser/
förslag på aktiviteter
- [Studi-film: Buddhas liv](#)
 - [Studi-film: Buddhas lära](#)
 - [Studi-film: En buddhistmunks liv](#)
 - [Studi-film: Buddhismens människosyn](#)
 - [Film på Begreppa \(inläsningstjänst\): Vad tror buddhister?](#)
 - [Film på Begreppa \(inläsningstjänst\): Heliga handlingar och högtider inom buddhismen](#)
 - [Film på Begreppa \(inläsningstjänst\): Vem var Buddha?](#)

Vecka 4. Hinduism och buddhism – en jämförelse, repetition och examination

- Veckomål
- Eleven kan med hjälp av modeller jämföra hinduismen och buddhismen (med hjälp av exempelvis ett venndiagram) genom att beskriva likheter och skillnader mellan dem.

- Resurser/
förslag på aktiviteter
- Arbete med venndiagram

Modul B. De abrahamitiska religionerna (7 v., 4 tim./v.)

Termin 2, vårtermin

vecka	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
Ge	B. Väder, klimat, vegetation																							
Hi					B. Expansion: handel, kolonisation och erövring																			
Re															B. De abrahamitiska religionerna									
Sh										B. Rättssystemet och källkritik														

Buffert

MODULMÅL FÖR MODUL B I RELIGION

Ur Kunskapskrav för betyg E i slutet av årskurs 9:

1. "Eleven har **grundläggande** kunskaper om kristendomen och de andra världsreligionerna och visar det genom att **beskriva** centrala tankegångar, urkunder, och konkreta religiösa uttryck och handlingar inom religionerna."
2. "Dessutom för eleven **enkla** resonemang om likheter och skillnader inom och mellan några religioner och andra livsåskådningar."
3. "Eleven kan utifrån undersökningar om hur religioner kan påverkas av och påverka samhällsliga förhållanden och skeenden beskriva **enkla** samband med **enkla och till viss del** underbyggda resonemang."
4. "Eleven kan föra **enkla** resonemang om hur livsfrågor skildras i olika sammanhang och hur identiteter kan formas av religioner och andra livsåskådningar på ett sätt som **till viss del för resonemanget framåt**."
5. "Eleven kan söka information om religioner och andra livsåskådningar och använder då olika typer av källor på ett **i huvudsak** fungerande sätt [...]."

Ur Centralt innehåll årskurs 7–9:

1. "Centrala tankegångar och urkunder inom kristendomen samt utmärkande drag för kristendomens tre stora inriktningar: protestantism, katolicism och ortodoxi."
2. "Centrala tankegångar och urkunder i världsreligionerna islam och judendom [...]."
3. "Huvuddragen i världsreligionernas historia."
4. "Sambandet mellan samhälle och religion i olika tider och på olika platser."

5. ”Riter, till exempel namngivning och konfirmation, och deras funktion vid formandet av identiteter och gemenskaper i religiösa och sekulära sammanhang.”

Vecka 1. Introduktion till de abrahamitiska religionerna + Judendomen

- Veckomål**
- Eleven kan redogöra för skillnaden mellan österländska och västerländska religioner
 - Eleven förstår de abrahamitiska religionernas gemensamma grund
 - Eleven uppvisar kunskap om Abraham – stamfader till tre religioner
 - Eleven kan redogöra för de abrahamitiska religionernas syn på tiden, människan och Gud.
 - Eleven förstår centrala tankegångar inom judendomen
 - Eleven förstår att det finns olika tolkningar av en religion
 - Eleven förstår att det finns olika sätt att praktisera en religion
 - Eleven förstår hur religionen påverkas av förhållanden och skeenden
 - Eleven förstår hur en identitet kan formas av en religion i samhället.
- Resurser/
förslag på
aktiviteter**
- [Studi-film: Abraham: patriarken](#)
 - [Studi-film: Moses](#)
 - [Studi-film: Religion och identitet](#)

Vecka 2. Judendomen

- Veckomål**
- Eleven visar förståelse för centrala tankegångar inom judendomen
 - Eleven förstår att det finns olika tolkningar av en religion
 - Eleven förstår att det finns olika sätt att praktisera en religion
 - Eleven förstår hur religionen påverkas av förhållanden och skeenden
 - Eleven förstår hur en identitet kan formas av en religion i samhället.
- Resurser/
förslag på
aktiviteter**
- [Studi-film: Judendomens lära](#)
 - [Studi-film: Tanakh och Talmud](#)
 - [Studi-film: De tio budorden](#)
 - [Studi-film: Judiska högtider](#)

- [Studi-film: Judiska traditioner](#)
- [Studi-filmer: Människosynen inom judendomen](#)
- [Filmer från Begreppa \(inläsningstjänst\) om judendomen](#)

Vecka 3. Judendomen + Kristendomen

Veckomål	☐ Eleven kan redogöra för centrala tankegångar inom judendomen
	☐ Eleven kan redogöra för centrala tankegångar inom kristendomen
	☐ Eleven visar förståelse för att det finns olika tolkningar av en religion
	☐ Eleven visar förståelse för att det finns olika sätt att praktisera en religion
	☐ Eleven visar förståelse för hur religionen påverkas av förhållanden och skeenden
	☐ Eleven visar förståelse för hur en identitet kan formas av en religion i samhället.
Resurser/
förslag på
aktiviteter	• Studi-film: Jesu födelse• Studi-film: Jesus börjar predika• Studi-film: Jesu mirakel• Studi-filmer: Jesu död och uppståndelse• Filmer från Begreppa (inläsningstjänst) om kristendomen• Filmer från Studi.se om kristendomen

Vecka 4. Kristendomen

Veckomål	☐ Eleven kan redogöra för centrala tankegångar inom kristendomen
	☐ Eleven visar förståelse för att det finns olika tolkningar av en religion
	☐ Eleven visar förståelse för att det finns olika sätt att praktisera en religion
	☐ Eleven visar förståelse för hur religionen påverkas av förhållanden och skeenden
	☐ Eleven visar förståelse för hur en identitet kan formas av en religion i samhället.
Resurser/
förslag på
aktiviteter	• Studi-filmer: Bibelns historia• Studi-filmer: Treenigheten• Studi-film: Kristendomens människosyn

- [Studi-film: Olika inriktningar inom kristendomen](#)

Vecka 5. Kristendomen + Islam

- Veckomål**
- Eleven kan redogöra för centrala tankegångar inom kristendomen
 - Eleven visar förståelse för centrala tankegångar inom islam
 - Eleven visar förståelse för att det finns olika tolkningar av en religion
 - Eleven visar förståelse för att det finns olika sätt att praktisera en religion
 - Eleven visar förståelse för hur religionen påverkas av förhållanden och skeenden
 - Eleven visar förståelse för hur en identitet kan formas av en religion i samhället.

- Resurser/
förslag på
aktiviteter**
- [Studi-film: Muhammeds liv – del 1](#)
 - [Studi-film: Muhammeds liv – del 2](#)
 - [Studi-film: Islams fem pelare](#)
 - [Studi-film: Haditherna](#)
 - [Filmer från Begreppa \(inläsningstjänst\) om islam](#)

Vecka 6. Islam

- Veckomål**
- Eleven kan redogöra för centrala tankegångar inom islam
 - Eleven visar förståelse för att det finns olika tolkningar av en religion
 - Eleven visar förståelse för att det finns olika sätt att praktisera en religion
 - Eleven visar förståelse för hur religionen påverkas av förhållanden och skeenden
 - Eleven visar förståelse för hur en identitet kan formas av en religion i samhället.

- Resurser/
förslag på
aktiviteter**
- [Studi-film: Koranen och Zayd ibn Thabit](#)
 - [Studi-film: Sunni och shia – islams första delning](#)
 - [Studi-film: Sunni och shia – religiösa skillnader](#)
 - [Studi-film: Människosynen enligt islam](#)
 - [Studi-film: Farmor och farfar åker till Mecka](#)

Vecka 7. Fördjupning inom religionsämnet, repetition och examination

- Veckomål**
- Eleven förstår hur religioner påverkas av och påverkar samhälleliga förhållanden.
 - Eleven kan skriftligt och/eller muntligt visa sina kunskaper om de abrahamitiska religionerna
 - Eleven kan med hjälp av modeller jämföra judendomen, kristendomen och islam (med hjälp av exempelvis ett venndiagram) genom att beskriva likheter och skillnader mellan dem.
- Resurser/
förslag på
aktiviteter**
- [Film på SLI eller Learnify: Abrahams många barn \(länk till Learnify\)](#)
 - Arbete med venndiagram

Modul C. Etik och moral (4 v., 4 tim./v.)

Termin 3 – överblick

Vecka	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52
Ge																			
Hi					C. Revolutionerna, politiska ideologier									C. Klimatförändringar, befolkning					
Re	C. Etik och moral																		
Sh								C. Så styrs Sverige och EU,				politiska ideologier, och mass-media							
																			Buffert

MODULMÅL FÖR MODUL C I RELIGION

Ur Kunskapskrav för betyg E i slutet av årskurs 9:

1. "Eleven kan resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar genom att göra **enkla och till viss del** underbyggda resonemang och använda etiska begrepp och modeller på ett i huvudsak fungerande sätt."
2. "Eleven kan söka information om religioner och andra livsåskådningar och använder då olika typer av källor på ett **i huvudsak** fungerande sätt [...]."

Ur Centralt innehåll årskurs 7–9:

1. "Vardagliga moraliska dilemman. Analys och argumentation utifrån etiska modeller, till exempel konsekvens- och pliktetik."
2. "Föreställningar om det goda livet och den goda människan kopplat till olika etiska resonemang, till exempel dygdetik."
3. "Etiska frågor samt människosynen i några religioner och andra livsåskådningar."
4. "Etiska begrepp som kan kopplas till frågor om hållbar utveckling, mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar, till exempel frihet och ansvar."

Vecka 1. Introduktion, etiska modeller, värde och fakta

- Veckomål**
- Eleven känner till skillnaden mellan etik och moral
 - Eleven har kännedom om att etik är en stor del av världsregionerna, och att samma etiska riktlinjer återkommer i de flesta regioner.
 - Eleven förstår att det finns flera möjliga lösningar på ett etiskt dilemma, och att som är rätt och fel beror på vilken etisk modell man följer.
- Resurser/
förslag på
aktiviteter**
- [Studi-film: Etik och moral](#)
 - [Studi-film: Den gyllene regeln](#)
 - [Film från UR – Om det var du ”Tjalla”](#)
 - [Youtube-film: The Trolley Problem \(på engelska\)](#)

Vecka 2. Moral, juridik och värderingar

- Veckomål**
- Eleven har kunskap om regeletikens inställning till rätt och fel
 - Eleven kan utvärdera en handling utifrån regeletiken
 - Eleven har kunskap om dygdetikens inställning till rätt och fel
 - Eleven kan utvärdera en handling utifrån dygdetiken
- Resurser/
förslag på
aktiviteter**
- [Studi-film: Pliktetiken](#)
 - [Studi-film: Dygdetiken](#)

Vecka 3. Moraliska och etiska frågor, inkl. skriftliga övningar

- Veckomål**
- Eleven har kunskap om sinnelagsetikens inställning till rätt och fel
 - Eleven kan utvärdera en handling utifrån sinnelagsetiken
 - Eleven har kunskap om konsekvensetikens inställning till rätt och fel
 - Eleven kan utvärdera en handling utifrån konsekvensetiken
- Resurser/
förslag på
aktiviteter**
- [Studi-film: Sinnelagsetiken och situationsetik](#)
 - [Studi-film: Konsekvensetiken](#)

Vecka 4. Repetition, sammanfattning och examination

- Veckomål**
- Eleven kan skriftligt och/eller muntligt visa sina kunskaper
 - Eleven kan använda de etiska modellerna för att analysera ett etiskt dilemma

- Resurser/
förslag på
aktiviteter**
- [Sammanfattning av de etiska modellerna av Mikael Brundin](#)
 - [Etiskt dilemma "Hannes dilemma" – omskrivning av Heinz dilemma](#)
 - [Film på Youtube – Heinz Dilemma \(på engelska\)](#)

Modul D. Religion och livsåskådningar i modern tid (3 v., 4 tim./v.)

Termin 4 – överblick

vecka	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Ge																							
Hi																							
Re																							
Sh																							

D. Konflikt och globalisering, 1900-talet
D. Globalise- &
Utvecklingsfrågor
D. Rel. & livsåskåd. i modern tid
D. Konflikter och FN, arbetsmarknad,
Samh. - & hush.-ekonomi
Buffert

MODULMÅL FÖR MODUL D I RELIGION

Ur Kunskapskrav för betyg E i slutet av årskurs 9:

1. "Eleven har **grundläggande** kunskaper om kristendomen och de andra världsreligionerna och visar det genom att **beskriva** centrala tankegångar, urkunder, och konkreta religiösa uttryck och handlingar inom religionerna."
2. "Dessutom för eleven **enkla** resonemang om likheter och skillnader inom och mellan några religioner och andra livsåskådningar."
3. "Eleven kan utifrån undersökningar om hur religioner kan påverkas av och påverka samhällsliga förhållanden och skeenden beskriva **enkla** samband med **enkla och till viss del** underbyggda resonemang."
4. "Eleven kan föra **enkla** resonemang om hur livsfrågor skildras i olika sammanhang och hur identiteter kan formas av religioner och andra livsåskådningar på ett sätt som **till viss del för resonemanget framåt**."
5. "Eleven kan söka information om religioner och andra livsåskådningar och använder då olika typer av källor på ett **i huvudsak** fungerande sätt [...]."
6. "Eleven kan resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar genom att göra **enkla och till viss del** underbyggda resonemang och använda etiska begrepp och modeller på ett **i huvudsak** fungerande sätt."

Ur Centralt innehåll årskurs 7-9:

1. "Varierande tolkningar och bruk inom världsreligionerna i dagens samhälle."
2. "Nya religiösa rörelser, nyreligiositet och privatreligiositet samt hur detta tar sig uttryck."
3. "Sekulära livsåskådningar, till exempel humanism."
4. "Kristendomen i Sverige. Från enhetskyrka till religiös mångfald och sekularisering."
5. "Sambandet mellan samhälle och religion i olika tider och på olika platser."
6. "Religionernas roll i några aktuella politiska skeenden och konflikter utifrån ett kritiskt förhållningssätt."
7. "Konflikter och möjligheter i sekulära och pluralistiska samhällen, till exempel i frågor om religionsfrihet, sexualitet och synen på jämställdhet."
8. "Riter, till exempel namngivning och konfirmation, och deras funktion vid formandet av identiteter och gemenskaper i religiösa och sekulära sammanhang."

Vecka 1. Förstå kristendomens roll i svensk historia

- Veckomål**
- Förstå hur religion utvecklas och påverkas av samhällsutvecklingen och vice versa
 - Förstå hur Sverige har utvecklats till att bli ett sekulariserat land
 - Förstå hur sekulariseringen idag innebär både individuell frihet och utmaningar
- Resurser/
förslag på
aktiviteter**
- [Studi-film: Midsommar](#)
 - [Studi-film: Halloween och Alla helgons dag](#)
 - [Studi-film: Lucia](#)

Vecka 2. Sekularisering och alternativa livsåskådningar

- Veckomål**
- Förstå hur människans behov av gemenskap och riter finns kvar trots sekularisering
 - Förstå hur alternativa livsåskådningar och sekter lockar till sig följare samtidigt som vissa av världsreligionerna tappat följare
 - Förstå hur religionsutövning i vissa kretsar omvandlats från något kollektivt till något privat
- Resurser/
förslag på
aktiviteter**
- [Youtube-film: World Values Survey – Cultural Map \(32 sek\)](#)
 - [Moderland – Är religion enande eller splittrande? \(UR\)](#)

Vecka 3. Studiebesök, repetition och examination

- Veckomål**
- Förstå/ta del av hur en person verksam inom religiös/antireligiös rörelse upplever den moderna tidens religiösa förändringar
- Resurser/
förslag på
aktiviteter**
- Studiebesök/bjuda in i klassrummet en person med erfarenhet och kunskap om religions roll i Sverige idag

Litteratur

Cummins, Jim. 1981. The role of primary language development in promoting educational success for language minority students. I: C.F. Leyba (red.), *Schooling and language minority students: A theoretical framework*. Los Angeles, CA: Evaluation, Dissemination and Assessment Center, California State University Los Angeles. S. 3–49.

Cummins, Jim. 1984. *Bilingualism and special education: issues in assessment and pedagogy*. Clevedon, Avon: Multilingual Matters

Florin Sädbom, Rebecka. 2015. *I det didaktiska spänningsfältet mellan styrning och elevers lärande. En studie av lärarens tal om och iscensättning av kursplanemål i en mål- och resultatstyrd skola*. Avhandling. Jönköping: Högskolan i Jönköping.

Gibbons, Pauline. 2002. *Scaffolding Language. Scaffolding Learning. Teaching Second Language Learners in the Mainstream Classroom*. Houghton Mifflin Harcourt: Heinemann.

Gibbons, Pauline. 2009. *Lyft språket, lyft tänkandet. Språk och lärande*. Stockholm: Hallgren & Fallgren.

Hakuta, Kenji, Yuko Goto Butler & Daria Witt. 2000. *How long does it take English learners to attain proficiency?* Stanford, CA: University of California Linguistic Minority Research Institute. Policy Report 2000-1.

Halliday, Michael & Hasan, Ruqaiya. 1989. *Language, Context, and Text: Aspects of Language in a Social-Semiotic Perspective*. Oxford University Press, Oxford. <https://doi.org/10.2307/3586740>.

Håkansson, Jan & Daniel Sundberg. 2012. *Utmärkt undervisning. Framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning*. Stockholm: Natur & Kultur

Håkansson, Jan & Daniel Sundberg. 2016. *Utmärkt skolutveckling. Forskning om skolförbättring och måluppfyllelse*. Stockholm: Natur & Kultur.

Johansson, Britt & Anniqa Sandell Ring. 2010. *Låt språket bära. Genrepedagogik i praktiken*. Hallgren & Fallgren, Uppsala.

Kuyumcu, Eija. 2004. Genrer i skolans språkutvecklande arbete. I: Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.), *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur. 573–596.

Kuyumcu, Eija. 2013. Genrepedagogik som verktyg i språk-och kunskapsutvecklande undervisning och lärande. I: Hyltenstam, Kenneth &

Lindberg, Inger (red.), *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur. 605–632.

Lim Falk, M. 2017. *Planera för progression*. Skolverket: Skolverkets språk, läs- och skrivutveckling. Modul: Nyanländas språkutveckling. Skolverket, <https://larportalen.skolverket.se>.

Lindberg, Inger. 2007. Forskning om läromedelsspråk och ordförrådsutveckling. I: I. Lindberg & S. Johansson Kokkinakis, *OrdiL. En korpusbaserad kartläggning av ordförrådet i läromedel för grundskolans senare år*. (Rapporter om svenska som andraspråk (ROSA). 7.). Göteborg: Institutet för svenska som andraspråk, Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet. S. 13–60.

Lindberg, Inger. 2011. Språk för lärande i en mångspråkig skola. I: S. Eklund (red.), *Lärarens kulturella dimensioner*. Forskning om undervisning och lärande 6. Stockholm: Stiftelsen SAF i samarbete med Lärarförbundet. S. 7–29.

Lgr 11. 2019. *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*. Reviderad 2019. Stockholm: Skolverket.

Mariani, Luciano. 1997. Teacher support and teacher challenge in promoting learner autonomy. *Perspectives*, 23(2). *A Journal of TESOL Italy* 23 (2).

Martin, J.R. & Rothery, J. 1986. What a functional approach to the writing task can show teachers about “good writing”. I: B. Couture (red.), *Functional Approaches to Writing: Research Perspectives*. London: Francis Pinter.

Martin, J.R. & White, P.R.R. 2005. *The language of evaluation*. Hampshire: Palgrave Macmillan.

Myndigheten för skolutveckling. 2004. *Kartläggning av svenska som andraspråk*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.

Nordenbro, Sven Erik, Michael Søgaard Larsen, Neriman Tiftikci, Rikke Eline Wnedt & Susan Østergaard. 2008. *Teacher competences and pupil achievement in pre-school and school. A systematic review carried out for The Ministry of Education and Research*, Oslo. Copenhagen: Danish Clearinghouse for Educational Research, School of Education, University of Aarhus.

Odenstad, Christina. 2018. *Medborgarkunskap i fokus: Samhällskunskapsundervisning för nyanlända*. Avhandling. Karlstad: Karlstad universitet.

Polias, John, Inger Lindberg & Karin Rehman. 2017. Stöttning på olika nivåer. Skolverkets språk, läs- och skrivutveckling. Modul: Nyanländas språkutveckling. Skolverket, <https://larportalen.skolverket.se>

Schleppegrell, Mary. 2004. *The Language of schooling. A Functional Linguistic Perspective*. London: Lawrence Erlbaum.

SKL 2019. Framgångsfaktorer för skolans utveckling. Sveriges kommuner och landsting.

Skolinspektionen. 2010. Framgång i undervisningen. En sammanställning av forskningsresultat som stöd för granskning på vetenskaplig grund i skolan. Dnr 2010:1284.

Skolinspektionen. 2014. Utbildning för nyanlända elever. Rapport 2014:03. Stockholm: Skolinspektionen.

Skolinspektionen 2019. Svenska som andraspråk i årskurs 7–9.

Skolverket. 2016. *Språkin introduktion*. Skolverkets rapport 436. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. 2017. *Bygga svenska. Bedömningsstöd för nyanlända elevers språkutveckling i årskurs 7–9 och i gymnasieskolan*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. 2018. Uppföljning av språkin introduktion. Beskrivande statistik på nationell nivå och nyanlända elevers övergångar till och från språkin introduktion. *Rapport 469*. Stockholm: Skolverket.

Bilaga 1: Förslag på lektionsrubriker

Denna förteckning med lektionsrubriker är tänkt som ett komplement till modulerna i ämnesplaneringen i religionskunskap.

Modul A: Introduktion: Hinduism och buddhism

Vecka 1 – Introduktion samt hinduism

Lektion 1 – Vad är en religion? Introduktion till religionsämnet

Lektion 2 – Religion och identitet

Lektion 3 – Hinduismens grunder

Lektion 4 – Hinduismens grunder forts.

Vecka 2 – Hinduism

Lektion 5 – Hinduismens världsbild och människosyn

Lektion 6 – Hinduismens heliga texter, gudar och högtider

Lektion 7 – Kastsystemet

Lektion 8 – Olika inriktningar inom hinduismen

Vecka 3 – Buddhism

Lektion 9 – Buddhismens lära och människosyn

Lektion 10 – Buddhas och dagens buddhistmunkars liv

Lektion 11 – Buddhismens riter och högtider

Lektion 12 – Olika inriktningar inom buddhismen

Vecka 4 - Repetition, fördjupning och examination

Lektion 13 – Fördjupning - jämförelse mellan hinduism och buddhism

Lektion 14 – Repetition

Lektion 15 – Examination

Lektion 16 – Examination

Modul B: De abrahamitiska religionerna

Vecka 1 – Introduktion till de abrahamitiska religionerna + Judendomen

Lektion 1 – Stamfadern Abraham

Lektion 2 – Moses och andra personer inom judendom

Lektion 3 – Judendomens människosyn och lära

Lektion 4 – Judiska riter och högtider

Vecka 2 – Judendom

Lektion 5 – Judendomens heliga texter

Lektion 6 – Att leva som jude

Lektion 7 – Antisemitism

Lektion 8 – Olika inriktningar inom judendom

Vecka 3 – kristendom

- Lektion 9 – Kristendomens människosyn och lära
- Lektion 10 – Bibeln
- Lektion 11 – Jesus och andra viktiga personer inom kristendom
- Lektion 12 – Kristendomens högtider och riter

Vecka 4 – Kristendom

- Lektion 13 – Treenigheten
- Lektion 14 – Att leva som kristen
- Lektion 15 – Olika inriktningar inom kristendom
- Lektion 16 – Olika inriktningar inom kristendom forts.

Vecka 5 – Islam

- Lektion 17 – Islams människosyn och lära
- Lektion 18 – Mohammeds liv
- Lektion 19 – Koranen och haditherna
- Lektion 20 – Islams fem pelare

Vecka 6 – Islam

- Lektion 21 – Muslimska högtider och riter
- Lektion 22 – Att leva som muslim
- Lektion 23 – Islamofobi
- Lektion 24 – Olika inriktningar inom islam

Vecka 7 – Repetition, fördjupning och examination

- Lektion 25 – Fördjupning - jämförelse mellan judendom, kristendom och islam
- Lektion 26 – Repetition
- Lektion 27 – Examination
- Lektion 28 – Examination

Modul C: Etik och moral

Vecka 1 – Introduktion, etiska modeller, värde och fakta

- Lektion 1 – Vad är etik och moral? Exempel på etiska dilemman
- Lektion 2 – Den gyllene regeln och andra religioners motsvarigheter
- Lektion 3 – Vad är rätt och vad är fel – allt beror på vilken modell man följer
- Lektion 4 – Kort introduktion till de fyra etiska modellerna

Vecka 2 – Pliktetiken och dygdetiken

- Lektion 5 – Pliktetikens grunder
- Lektion 6 – Pliktetiken i praktiken
- Lektion 7 – Dygdetikens grunder
- Lektion 8 – Dygdetiken i praktiken

Vecka 3 – Sinnelagsetiken och konsekvensetiken

- Lektion 9 – Sinnelagsetikens grunder
- Lektion 10 – Sinnelagsetiken i praktiken
- Lektion 11 – Konsekvensetikens grunder
- Lektion 12 – Konsekvensetiken i praktiken

Vecka 4 - Repetition, fördjupning och examination

Lektion 13 – Fördjupning – Analys av ett etiskt dilemma utifrån två etiska modeller

Lektion 14 – Repetition

Lektion 15 – Examination

Lektion 16 – Examination

Modul D: ”Religion och livsåskådning i modern tid”

Vecka 1

Lektion 1 – Religion i Sverige då och nu. Från Ansgar till Sveriges första kvinnliga ärkebiskop 2014

Lektion 2 – Se lektion 1.

Lektion 3 – Sekularisering

Lektion 4 – Att vara religiös i ett sekulärt land (eleverfarenheter, se också DN-artikeln ”Så förändras värderingar hos invandrare i Sverige”

Lektion 5 – Livsåskådningar i sekulär tid. Humanism och exempel på nya religiösa rörelser

Vecka 2

Lektion 6 – Privatreligiositet och hur det kan yttra sig. New age och alternativa riter (Då konfirmation, idag studenten; Då dop, idag namngivningsceremonier; Då kyrklig vigsel, idag borgerlig vigsel osv.)

Lektion 7 – Se lektion 6.

Lektion 8 – Sekter. T.ex. stiftelsen FRI, Folkets tempel, självmordssekt, Plymouthbröderna, Aum Shinrikyo, IS. Terror i religionens namn, olika tolkningar av texter, exempel på urkundstexter, källanvändning.

Lektion 9 – Se lektion 8.

Lektion 10 – Olika sätt att tolka heliga skrifter. Bokstavstolkning kontra vetenskaplig tolkning, syftestolkning, symbolisk tolkning. Texttolkning och källanvändning.

Vecka 3

Lektion 11 – Studiebesök (t.ex. företrädare för humanisterna, en diakon, utövare av new age. Åka dit alt. bjuda in någon)

Lektion 12 – Repetition

Lektion 13 – Repetition

Lektion 14 – Prov

Lektion 15 – Omprov